

Ochrana zdraví mladistvých při volbě a přípravě na budoucí povolání

Proč přemýšlet při výběru povolání a školy pro dítě o této problematice?

- Každý rodič chce pro dítě to nejlepší
- Volba povolání je závažný životní krok
- Vlohy a vzdělání dítěte jsou sice důležité, ale jeho zdraví je přece jen nejdůležitější
- Zdravotní stav dítěte ovlivní jeho budoucí pracovní uplatnění
- Některé profese či pracovní zařazení nemusí být ze zdravotního hlediska pro dítě vhodné a mohou zhoršit zdravotní stav nebo i způsobit zdravotní obtíže

Čemu věnovat pozornost při výběru povolání u dětí?

- Vývoji zdravotního stavu od narození
- Dědičným onemocněním
- Prodělaným onemocněním a úrazům (zejména páteře)
- Smyslovým vadám
- Schopnostem
- Talentu

Rizika nesprávné volby povolání

- Zhoršení zdravotního stavu nebo vznik zdravotních obtíží
- Nedokončení přípravy na povolání z důvodu zhoršení zdravotního stavu

- Nezaměstnanosti mládeže po skončení přípravy na povolání z důvodu zhoršení zdravotního stavu
- Přiznání invalidních důchodů

Na jaké zdravotní obtíže dávat zejména pozor při volbě povolání

kožní přecitlivělost (ekzém), záněty průdušek	u pekaře, holiče a kadeřníka, chemika, a průduškové astma farmaceuta, ošetřovatele zvířat, zdravotní sestry, lakýrníka, zahradníka
záněty středouší	u kováře, leteckého mechanika, strojníka
vrozené vady pohybového ústrojí, a stavy po úrazu (zejména páteře)	u stavebního dělníka, automechanika, číšníka, kuchaře
zrakové vady	u hodináře, svářeče, řidiče, strojívedce, práce ve výškách
psychická nevyrovnanost	u ošetřovatele, záchranáře, hasiče, řidiče

Nejběžnější rizikové obory a zdroje zdravotních rizik při přípravě na povolání

- pekař – prach, alergen
- truhlář – prach
- kuchař – horké provozy
- borač masa – fyzická jednostranná zátěž
- brusič kovů – prach, alergen, hluk, vibrace
- nýtař – hluk, vibrace
- pokrývač – práce ve výškách
- lesník v těžbě dřeva – hluk, vibrace, úrazy

- zdravotní sestra – biologické činitele
- ošetřovatel – fyzická zátěž, biologické činitele
- řidič – psychická zátěž
- hasič – fyzická, psychická a tepelná zátěž
- záchranář – fyzická, psychická zátěž a biologické činitele
- horník – hluk, prach, vibrace
- hutník - hluk, tepelná zátěž
- sklář – infračervené světlo, tepelná zátěž, popř. toxické látky

Dítě není malý dospělý – specifika fyziologie mladistvých

- Mladistvým rozumíme v zásadě fyzickou osobu, které je více než 15 let a méně než 18 let a zároveň má již ukončenu povinnou školní docházku
- Pro správnou volbu povolání mladistvých je třeba brát v úvahu stav jejich tělesného a duševního vývoje v pubertální a postpubertálním věku, který je ve stadiu vývoje organismu ohrožen kromě jiného, např. poruchami výživy (obezita), poruchami příjmu potravy, zneužíváním návykových látek (alkohol, drogy), negativními jevy souvisejícími s předčasnou sexualitou, s častým střídáním partnerů a tím i výskytem pohlavních chorob
- Z poznatků o růstových a vývojových změnách jedinců v tomto období vychází i odborná péče o mladistvé. Odborníci (registrující praktický lékař pro děti a dorost, dorostový lékař, pedagog a další odborníci) mohou včas odhalit počínající příznaky zdravotních obtíží mladistvých, které se mohou dále rozvinout až v onemocnění, které znemožní pokračování v přípravě na povolání nebo po skončení této přípravy na povolání ve vykonávání profese. Odborníci proto na základě znalosti jednotlivců mohou doporučit rodičům i mladistvým,

aby z konkrétních důvodů zvolili pro přípravu na povolání jiný obor (profesi)

Příklady prací zakázaných mladistvým

(podle vyhlášky č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání)

- se zvýšenou zátěží pohybového ústrojí, s břemeny
- trvale vykonávané ve vynucené poloze, ve vnučeném pracovním tempu
- v horkých a chladných provozech
- v nadměrném hluku a ve vibracích
- na pracovištích se zdroji ionizujícího záření, s karcinogeny, s azbestem, aj. zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové se zvýšeným rizikem úrazu
- ve výškách
- v prostorách uzavřených tlakových nádob
- s nebezpečnými zvířaty
- a další práce podle seznamu uvedeného ve zvláštním právním předpisu

I tyto práce může mladistvý výjimečně vykonávat během přípravy na povolání, pokud je při nich pod soustavným odborným dozorem a je mu zajištěna dostatečná ochrana zdraví.

Výjimkou jsou však práce zařazené při kategorizaci prací zvláštním právním předpisem do třetí a čtvrté kategorie, kde se zřizuje ochranné „kontrolované pásmo“, a kde nesmějí mladiství pracovat, a to ani z důvodu jejich přípravy na povolání (§ 7 odst. 6 zák. č. 309/2006 Sb.).

Rodičovské Desatero pro výběr středních a vyšších odborných škol

1. Věnujte pozornost péči o zdraví svého dítěte.
2. Absolvujte doporučené preventivní zdravotní prohlídky a očkování.
3. Získejte potřebné informace o uvažované budoucí profesi či zaměstnání.
4. Poradte se o volbě povolání či výběru školy s odborníky.
5. Volte budoucí uplatnění dítěte i s ohledem na jeho schopnosti a zdraví.
6. Nepodceňujte zdravotní obtíže dítěte během přípravy na povolání.
7. Při zdravotních obtížích dítěte kontaktujte odborného lékaře.
8. Uznání dítěte za osobu se změněnou pracovní schopností, popřípadě osoby zdravotně znevýhodněné, není diskriminací, ale opatřením k ochraně jeho zdraví.
9. Pamatujte na práce zakázané mladistvým.
10. Při přípravě na povolání nejsou mladistvým dovoleny všechny práce.

Co se může stát – příklad z praxe

Rodiče se vzhledem k dobrému uplatnění zedníků na trhu práce a dobrým platovým podmínkám rozhodli svého syna přihlásit na obor vzdělání - zedník. Po úspěšném absolvování studia a krátké praxi se ukázalo, že vzhledem k trvalým problémům se zády,

kteří se objevily u mladistvého již během studia, nemůže tuto profesi vykonávat.

Tento problém by nenastal, kdyby byla větší pozornost věnována jeho zdravotního stavu již na základní škole při výběru některého z oborů vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem, popřípadě maturitní zkouškou, podle přílohy nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Poradte se o výběru budoucího povolání dítěte s odborníky, zejména:

- s praktickým lékařem pro děti a dorost
- se školním výchovným poradcem
- s dorostovým lékařem
- s pracovním lékařem
- s dětským psychologem

Výše uvedení odborníci jsou rodičům i mladistvým k dispozici v celé České republice, zejména podle jejich trvalého bydliště, sídla základní školy anebo místa, kde zvolený praktický lékař pro děti a dorost anebo dorostový lékař vykonává svoji praxi.

Více informací naleznete:

- www.pracovni-lekarstvi.cz
- www.mzcr.cz
- www.szuz.cz
- www.mpsv.cz
- www.bozpinfo.cz